

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Kognityvinė lingvistikos įvadas	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Saulutė Juzelėnienė	Kauno fakulteto
Kitas / a (-i):	Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas ☒ Socialinių mokslų ir taikomosios informatikos institutas ☐

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji ☒ antroji ☐	Privalomasis dalykas ☒ Pasirenkamasis dalykas ☐ Bendrauniversitečių studijų dalykas ☐ Individualiųjų studijų dalykas ☒ Tarpkryptinis dalykas ☐

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Paskaitos ir seminarai	3,5 sem.	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Tikslas – ugdyti studentų supratimą apie kalbos struktūros ir semantikos sąsajų kognityvinį pobūdį, supažindinti studentus su kognityvinės lingvistikos teoriniais principais, ugdyti studentų kritišką ir kūrybinį mąstymą, gebėjimą argumentuoti teorinę literatūrą, išaiškinti pagrindines kognityvinės lingvistikos sąvokas, terminus, problemas bei taikyti kognityvinės lingvistikos principus kalbai analizuoti.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Atpažįsta ir vertina kognityvinės lingvistikos kryptis, santykį su kitomis disciplinomis. Suvokia kognityvinės lingvistikos teorinius principus geba juos taikyti praktinei analizei, geba KL principus kritiškai vertinti kitų kalbotyros kryptių kontekste.	Įtraukiamieji užsiėmimai: diskusijos, probleminis dėstymas, seminarai (atveju analizė, praktinės užduotys). Literatūros skaitymas, individualios užduotys.	1. Atvirojo tipo testai semestro viduryje ir egzaminų sesijos metu. Tai sudaro 70 proc. kaupiamojo balo. 2. Studento aktyvumas (5 proc. kaupiamojo balo).
Išmano žodžio reikšmės struktūrą: kognityvinį (enciklopedinis požiūris į žodžio reikšmę) ir struktūralistų (paradigminius, sintagminius bei		

derivacinius žodžių ryšius) požiūrį į žodžio reikšmę.		3. Dvi savarankiško darbo užduotys (25 proc. kaupiamojo balo).
Taiko kognityvinės lingvistikos tyrimo metodus.		
Suvokia konceptualiosios metaforos teoriją ir jos svarbą analizuojant įvairius tekstus. Išmano multimodalinės metaforos teoriją.		
Argumentuotai reiškia savo nuomonę apie šiuolaikinius kalbos tyrimo metodus, jų problematiką, kritiškai ir kūrybiškai interpretuoja kalbos faktus.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Kognityvinė lingvistika. Žinių saugojimo bei teksto generavimo ir suvokimo teorija, ryšiai su kitais mokslais.	2		2				4	10	<i>Seminaro užduotis.</i> Skaitiniai: Evans V. Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh University Press. P. 27-52 Lakoff, G., Johnson, M., 1980. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press. Lakoff, G., 1987. Women, Fire and Dangerous Things: Chicago: The University of Chicago Press.
2. Pagrindiniai kognityvinės lingvistikos vienetai ir sąvokos. Tradicinis ir kognityvinis požiūris į kategorizavimą. Prototipų teorija. Prototipai kalbose. Giminės panašumo principas. Reikšmė ir kontekstas, situacija, geštaltas, kultūriniai modeliai. Bendrosios ir specializuotosios kategorijos	4			2			6	10	<i>Seminaro užduotis.</i> Skaitiniai: Dirven 14-16; Rosch 27-48; Ungerer & Schmid 7-58; Taylor 1995 (papildomai): 59-80 1 savarankiško darbo užduotis.
3. Prototipų teorija. Prototipų pavidalai: socialiniai stereotipai, idealai, tipiški pavyzdžiai. Prototipų, standartų, idealų realizavimas tam tikrose lingvistinėse struktūrose. Prototipinės kategorijos sąvoka. Vidinė kategorijų struktūra. Prototipai, požymiai, geštaltai, kognityviniai ir kultūriniai modeliai;	8			4			12	20	<i>Seminaro užduotis.</i> Skaitiniai: Evans V. Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh University Press. P. 27-52

konteksto vaidmuo. Klasikinių ir kognityvinių kategorijų skirtumas.									Gudavičius, A., 2007. Gretinamoji semantika. Šiauliai. P.6-23 Gudavičius, A., 2009. Etnolingvistika. Šiauliai. P. 5-30. Lakoff, G., Johnson, M., 1980. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press. Lakoff, G., 1987. Women, Fire and Dangerous Things: Chicago: The University of Chicago Press.
4. Semestro vidurio atsiskaitymas								10	Medžiagos kartojimas; pasirengimas atsiskaitymui
5. Grįžtamasis ryšys. Semestro vidurio atsiskaitymo aptarimas. Individuali problemų analizė. Kategorizacijos lygmenys: pagrindinis, aukštesnysis ir žemas.	4		2				6	10	<i>Seminaro užduotis.</i> Skaitiniai: Evans V. Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh University Press. P. 248-283 Lakoff, G., Johnson, M., 1980. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press.
6. Konceptualios metaforos ir metonimijos teorija Kalbos figūros, konceptualios sistemos. Ištakų ir tikslo sritys, metafora ir metaforinis pasakymas, atitikmenys (mappings), nuslėpimas ir išryškinimas, invariantiškumo hipotezė. Universalieji ir kultūriniai metaforų požymiai.	12		4				16	12	<i>Seminaro užduotis.</i> Skaitiniai: Lakoff & Johnson 1-13; Lakoff 267-315; Kövesces 3-12; 15-25; Taylor 124-130; Evans V. Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh University Press. P. 286-325 Lakoff, G., Johnson, M., 1980. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press.
7. Freimas. Freimas kaip duomenų struktūra stereotipinėms situacijoms vaizduoti. Erdvės santykių konceptualizavimas ir raiška: figūra ir fonas, jų tipai. Dėmesio paskirstymas. Fiktyvus judėjimas. Metafora ir erdvės santykiai. Kultūriniai erdvės konceptualizavimo ypatumai.	2		2				4	10	<i>Seminaro užduotis.</i> Skaitiniai: Ungerer & Schmid 163-168, 172-174; Talmy 177-245;
Iš viso	32	2	14				48	82	

Pastaba: ne daugiau kaip 4 kontaktinio darbo val. gali būti pakeičiamos socialinių partnerių kviestinėmis paskaitomis arba edukacinėmis išvykomis pas socialinius partnerius.

DĖL DALYKO LAIKYMO EKSTERNU

Pažymėti ☒			Jei leidžiama, pateikti sąlygas
Neleidžiama	☐	Leidžiama	☒
<p>Atsiskaitant dalyką eksternu, rengiama esė arba projektas (40 proc.), kuris dėstytojui el. paštu (arba įkeliamas į emokymų aplinką) pateikiamas ne vėliau kaip prieš 5 d. d. iki egzamino, ir laikomas egzaminas (60 proc.). Vertinant projektą / esė ir egzaminą, taikomi tokie patys kriterijai, kaip ir studijuojant dalyką nuosekliai.</p>			

DĖL GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO (GDI) ĮRANKIŲ („CHATGPT“ AR KT.) NAUDOJIMO STUDIJUOJANT DALYKĄ:

Pažymėti ☒			Jei leidžiama, pateikti sąlygas, kt.
Neleidžiama	☐	Leidžiama	☒
<p>GDI galima naudoti tik dėstytojai nurodžius, kad vieną ar kitą užduotį galima rengti naudojant GDI. Kitu atveju darbas yra nevertinamas.</p> <p>Kai užduotims atlikti leidžiama naudotis GDI įrankiais, griežtai laikytinasi citavimo reikalavimų, numatytų Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairėse</p>			

DĖL STUDIJŲ REZULTATŲ PASIEKIMO PAŽANGOS

Studentui, (1) nuosekliai semestro laikotarpiu per praktinius užsiėmimus (seminarus, pratybas, kt.) nedemonstruojančiam numatytų dalyko (modulio) studijų rezultatų pasiekimo pažangos ir (2) neįvykdžiusiam visų tarpinių atsiskaitymų reikalavimų ir užduočių dalyko apraše numatytu laiku, **neleidžiama** dalyvauti egzaminų sesijoje.

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Semestro vidurio atsiskaitymas	30 proc.	9 sav.	<p>Testą sudaro 3-5 atvirieji klausimai iš aptartų temų. Atsakymai į klausimus vertinami užduotyje nurodytu taškų skaičiumi atsižvelgiant į turinio atitiktį, teorinių prielaidų išmanymą analizuojant pavyzdžius, nuoseklumą, argumentaciją, kalbos taisyklingumą, terminų vartojimą.</p> <p>Studentų žinios ir gebėjimai per atsiskaitymą vertinami pažymiais nuo 1 iki 10. Darbas yra parašytas, jeigu studentas įgijo daugiau negu 50 proc. dalyko sando apraše numatytų įgyti žinių ir gebėjimų.</p>
Savarankiški namų darbai	25 proc.	6, 14 sav.	<p>1) tinkamas turinys (nuorodos į skaitytą literatūrą, aiškus temos supratimas ir gebėjimas pritaikyti teorines žinias kalbos faktams analizuoti, tinkami pavyzdžiai ir t. t.);</p> <p>2) tinkamai struktūruojama, analizuojami pavyzdžiai grindžiami teorine literatūra; nuosekliai argumentuojama;</p> <p>3) kūrybiškumas, įžvalgumas, kalbos taisyklingumas.</p> <p>Vertinimo kriterijų įverčiai nurodomi užduotyje. Studentų žinios ir gebėjimai atliekant namų darbo užduotis vertinami pažymiais nuo 1 iki 10.</p>
Seminarų, diskusijų aktyvumas	5 proc.	1-16 sav.	Aktyvus dalyvavimas seminaruose ir diskusijose; praleistas ne daugiau kaip 1 seminaras;

Egzaminas	40 proc.	16 sav.	Studentų žinios ir gebėjimai per egzaminą vertinami pažymiais nuo 1 iki 10. Už dalyką atsiskaityta, jeigu galutinis įvertinimas yra aukštesnis nei 4. Vertinimas egzaminų sesijos metu atliekamas Universiteto auditorijose pagal iki sesijos pradžios paskelbtą tvarkaraštį, kuris sudaromas atsižvelgiant į studentų ir dėstytojų pageidavimus.
-----------	----------	---------	--

Pastaba: dėstytojas, siekdamas įsitikinti, kad rengiant darbą nesinaudota generatyviais dirbtinio intelekto (DI) įrankiais („ChatGPT“ ar kt.) (t. y. rašto darbo turinys nėra sugeneruotas DI įrankių), turi teisę užduoti patikslinamųjų klausimų ir, esant reikalui, keisti ar anuluoti rašto darbo įvertį. „Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairės“, prieiga: https://www.vu.lt/site/files/SPN-54_2024_priedas.pdf

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Evans, Vyvyan	2010	Cognitive Linguistics. An Introduction		Edinburgh: Edinburgh University Press
Evans, Vyvyan	2007	A Glossary of Cognitive Linguistics		Edinburgh: Edinburgh University Press
Gibbs, Raymond (ed.)	2008	The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought		Cambridge: Cambridge University Press
Kövecses, Zoltán	2002	Metaphor. A Practical Introduction. Pp. 3–12, 15–25		Oxford: Oxford. University Press
Ungerer, F., Schmid, H. J.		An introduction to Cognitive Linguistics..		London, Cambridge University Press.
Lakoff, G., Johnson, M.	1980	Metaphors We Live By.		Chicago: The University of Chicago Press.
Lakoff, G.	1987	Women, Fire and Dangerous Things.		Chicago: The University of Chicago Press.
Šeškauskienė, Inesa & Oksana Valentjeva	2015	Poetic journeys and other metaphors underlying literary criticism of poetry in English and Russian.		Revista Brasileira de Linguística Aplicada 15 (2): 421–452. Belo Horizonte: Universidade Federal de Minas Gerais. http://www.scielo.br/pdf/rbla/v15n2/1984-6398-rbla-15-02-00421.pdf ; mla.org
Urbonaitė, J., Šeškauskienė I.	2007	Health metaphor in political and economic discourse: a cross linguistic analysis.		Kalbų studijos/Studies about Languages 11: 68–73. http://www.kalbos.lt/zurnalai/11_numeris/09.pdf
Mikulskas, R.	2009	Kognityvinė lingvistika ir leksikografijos problemos		Artūras Judžentis (sud.), Kalba ir žmonės. Pp. 39–80. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Papildoma literatūra				
Marcinkevičienė, R.	2006	Konceptualioji metafora vertime. Darbai ir dienos.	T. 45	http://vddb.library.lt/obj/LT-eLABa-0001:j.04~2006~ISSN_1392-0588.V_45.PG_109-118

Marcinkevičienė, R.		Žodžio reikšmė. Žodynai ir tekstynai		Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas, 2011. 108 p. http://vddb.laba.lt/obj/LT-eLABa-0001:B.03~2011~ISBN_978-9955-12-754-3
Jakaitienė, E.	2009	Leksikologija.		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Labov, W.	2004	The Boundaries of Words and Their Meaning. In: Fuzzy Grammar. A Reader.		Oxford: Oxford University Press.
Evans, V.	2007	A Glossary of Cognitive Linguistics.		Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.
Geeraerts, D.	2006	Cognitive Linguistics: Basic Readings		Berlin, New York: Mouton de Gruyter